

~~D. X. 92.~~

U. 68 (4.)

~~H. F. u. 68.~~

Emb. 11. 2. 6

Table des Ouvrages contenus dans ce Volume.

1. Bazon. (J. A.) Eloge historique de l'université de Paris, latin, français, et avec des remarques
discours prononcé aux écoles de médecine le 11 8bre 1770.
2. Guerin. (F. M.) Mandatum ob recens natum Sereniss. Burgundiae Ducem.
3. Le Bel. (M. F.) Mandatum rectoris
4. Mandatum rectoris
5. Le Bel. (M. F.) Mandatum rectoris
6. id Mandatum rectoris
7. Hamelin. (P.) Mandatum rectoris.
8. id Mandatum rectoris
9. id Mandatum rectoris
10. Jacquin. (S.) Mandatum rectoris
11. id Mandatum rectoris
12. id Mandatum rectoris
13. Cogey. (F. M.) Mandatum rectoris ob dilatam Scholarum instaurationem.
14. Guerin. (F. M.) Mandatum rectoris
15. id Mandatum rectoris
16. id Mandatum rectoris
17. id Mandatum rectoris pro consecratione regis
18. Doujad. (Joan.) Panegyricus Ludovici magni obres hoc anno regni XLI praeclare gestas.
19. Broucher. (P.) Panegyricus Augustiss. Delphino dictus Lutetiae Parisiorum in collegio
Charomontano Ann. 1662.
20. Schoepflinius. (Jo. D.) Panegyricus Ludovico XY.
21. Crevier. (J. B. L.) Oratio in restitutam regis valetudinem habita in instauratione Scholarum
Collegii Dormano-Bellovacii. 1744.
22. Le Roy. (Chr.) Divi caroli magni, regis Francorum et Occidentalium imperatoris laudatio

23. Geoffroy (J. B.) De amore Patriae oratio.

24. Petit (Ludov.) Oratio de iis quae ad eloquentiam, tum sacri, tum profani codices
conferunt, praesidiis habitae =

25. Hauvilliers (J.) Ludovico victori moderato oratio.

26. Manque

27. Geoffroy (J. B.) Ex bello quod anno proxime elapso gestum est, gerendi hoc anno belli
quale omen repeti possit Oratio.

28. De Palmeus Pœ Estampe iconologique en forme de Médaille, dont le type représente le
es fils Des intéressement dessinée et gravée par J. J. Pasquier avec la
description de cette estampe.

29. Leroy (Chr.) Quantum litteris debeat virtus oratio.

29bis id Quo potissimum in instituendis pueris sublevari possit magistrorum
labor. Oratio.

30. Geoffroy (J. B.) Augustis parentibus Delphino et Delphinae gratulatio.

31 Manque

32. Kaltor (Ant.) Oratio habita in instauratione Scholarum collegii Dormano. Bellovaci.

33. Geoffroy (J. B.) Quo loco inter cives vir litteratus habendus sit oratio.

34. Le Beau (J. L.) De pace oratio gratulatoria.

35. Kaltor (Ant.) Oratio funebris Mariae Polonorum regis filiae, Gallorum reginae.

36. Xaupi (Joseph.) Discours latin prononcé par = officii auct à la procession du recteur de
l'université, dans l'Eglise de l'abbaye royale de St Antoine avec la
traduction

37. Lacquin (Et.) Discours prononcé le jour de la procession de l'Université, à l'occasion
de la Profession de Madame Louise Marie de France (latin français)

38. Xaupi (Jos.) Compliment fait par = au nom de la compagnie à M^r de La Roche-
aymond au sujet de sa nomination à la feuille des bénéfices 1771.

38bis Guerin (P. N.) Mandatum rectoris. Praemium eloquentiae latinae

- 39 Mauduit (F) *Utrum Vulgo plebeciorum Liberos humanioribus litteris excoli oporteat Oratio.*
- 40 Nauvilliers (J.F) *Ludovico XV regi Galliarum dilectissimo Laudatio funebris*
- 41 *Ad Supremum Senatum gratulatio post reditum habita universitatis nomine*
42. Walter (Ant) *Oratio habita in instauratione Scholarum collegii Dormano-Pellovaci*

UNIVERSITÉS DE PARIS
BIBLIOTHÈQUE DE LA SORBONNE

13, RUE DE LA SORBONNE - 75257 PARIS CEDEX 05
TEL : 01 40 46 30 27 - FAX : 01 40 46 30 44

Inv.

SIGB

Sib11

SU

Cote

U 68 in-4

1153802502

ORATIO³⁹ FUNEBRIS
MARIÆ

POLONORUM REGIS FILIÆ,
GALLORUM REGINÆ,

NOMINE ET JUSSU

UNIVERSITATIS

Habita in Æde Sacrâ FF. FRANCISCANORUM,

Die Martis 29^a Novembris, anno 1768,

à M. ANTONIO MALTOR, Ex-Rectore & Pro-Bibliothecario,

Jussu Universitatis edita.

PARISIIS,

Apud Viduam THIBOUST, Regis, nec-non Academiæ Parisiensis
Typographum, in Plateâ Cameracensi.

M. DCC. LXVIII.

ORATIO FUNEBRIS

MARIAE

POLONORUM REGIS FILIAE

GALLORUM REGINAE

NOMINE ET JUSSU

UNIVERSITATIS

Habita in Aed. Sacra FF. FRANCISCANORUM

Die Martii 29. Novembris, anno 1768.

M. ANTONIO MALTOT, Ex-Regiore & Pro-Bibliothecario

Jussu Universitatis edita.

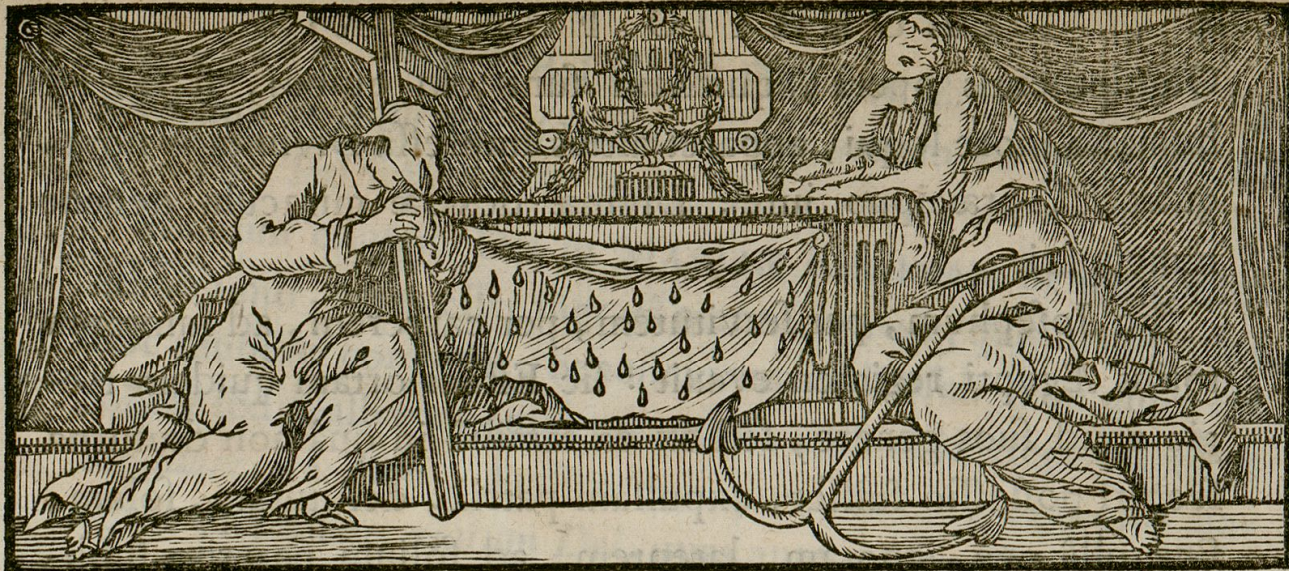

PARIS

Apud Vindictam Thibout, Regis, nec-non Academiæ Parisiensis

Typographum, in Place Cambrasil.

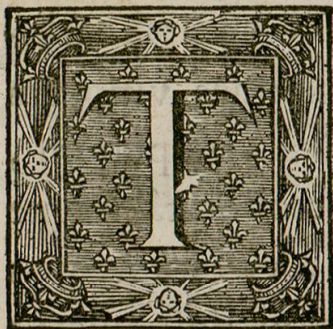
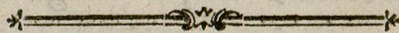
M. DCC. LXXIII.

LAUDATIO FUNEBRIS MARIÆ REGINÆ.

Profugum Justum deduxit per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum..... non dereliquit illum donec afferret illi sceptrum regni..... & dedit illi claritatem æternam. Sap. c. 10.

AMETSI, quæcumque universus orbis complectitur, ita continentur Divinâ potestate, ita Divinâ mente & providentiâ reguntur, nihil ut omnino moveri, nisi ipsius Dei nutu consilioque possit, ILLUSTRIS-
SIMIS ac REVERENDISSIMIS PONTI-
FEX, * ILLUSTRISSIMI ECCLESIAE PRINCIPES, AUDITORES
OMNIUM ORDINUM SPECTATISSIMI: tamen inter plurima

* Ill. Archiepiscopus Parisiensis.

Omnipotentis opera, quædam sunt, in quibus, si fas est humano more loqui, apparet altiùs impressa Divinitatis nota, quæque, præcipuo jure, Divinæ dextræ miracula debent nuncupari.

Sic Josephum, per servitutem, per carcerem, ad summum totius Ægypti regimen evexit: sic Esther ortam quidem Regio apud suos genere, sed ex eâ familiâ in quâ non diuturna sceptri possessio fuisset, expulsam patriâ, destitutam, solam, sine ullâ ope, ignotam, latentem, ad folium paterno sublimius, atque in potentissimi toto orbe imperii partem vocavit.

Haud minùs præsentem Numinis tutelam experta est illa, ejus mortem lugemus, CELSISSIMA, AUGUSTISSIMA, EXCELLENTISSIMA PRINCEPS, MARIA, LECZINSKII POLONORUM REGIS FILIA, GALLIÆ ET NAVARRÆ REGINA. Cujus si vitam omnem persequi, & varias fortis alternæ vires reputare velimus, agnoscemus profectò intentos in illam Dei oculos & auxiliatricem manum; qui puellam *profugam* circumventam inimicorum insidiis *deduxit per vias rectas*; eamque patrio regno idcirco deturbari passus est, ut *ostenderet illi regnum Dei*, ejus fulgor, oculis terreni solii fulgore minùs præoccupatis, clarior elucesceret: ergo annis tenerioribus in hâc contemplatione defixis, cum ipsa calamitas arceret longè adulatorum voces & blandas vitiorum illecebras, pro mundi præceptis & disciplinâ voluptatum, *dedit illi scientiam Sanctorum*. Deinde sic corroboratâ mente augustæ Virginis, noluit humanum genus, virtutum quas ipse inlevisset, & tantâ curâ coluisset, fructu defraudari; sed eas in altissimâ fede collocare statuit, *nec dereliquit illam, donec afferret illi sceptrum regni*, sceptrum, inquam, regni nobilissimi, non quæsitum, non expectatum, ne cogitatum

quidem: & dedit illi claritatem, non vanam & brevi obscurandam, sed solidam & æternam.

At dum effusam Dei in MARIAM REGINAM benignitatem admiramur, nefas esset ingrata mente, eorum, quæ in nos ipsos hoc munere congeffit, beneficiorum oblivisci. Non enim illi solùm sed Galliæ quoque propitius, *dedit nobis Reginam juxta cor suum*. Ita dico, Auditores, quod & toto orationis decursu ostendam: *viarum Dei*, quas ante tempus scrutari nemo potest, quas, ab eventu rerum, omnes cum veneratione agnoscere necesse est, hic fuit exitus, ut regnum magis ac magis floreret, REGINÆ sanctitas magis ac magis cresceret. Aut, ut brevius complectar, ipsis Sacrorum Codicum verbis, *deduxit illam Deus in viâ mirabili*, ad nostram felicitatem, ad illius sanctificationem.

Utriusque partis tractationem spero non ingratam futuram vobis, ILLUSTRISSIMI ECCLESIAE PRINCIPES, qui sacrae dignitatis splendorem ornatis propriis virtutibus; vobisque, Auditores, optimis & Civibus & Christianis. Nam & gaudebitis beneficentissimæ REGINÆ memoriâ, & propositum ante oculos vestros perfectum Christianæ virtutis exemplar amabitis contemplari. Spero etiam ita me fidum tui sensûs interpretem futurum, nobilis Academia, quæ, antiquo honoris nomine, Primogenita Regum Filia nuncuparis, & verò tuâ in augustos Parentes Patriamque pietate, implere gaudes hujus tituli magnitudinem; quæque Fidei Christianæ, tuis laboribus assiduò defensæ, firmissimum propugnaculum à summis Pontificibus meritò vocitata es; grato animo recognosces supremi Numinis in tali REGINA concedendâ indulgentiam, & tuum ejusdem ereptæ acerbissimum desiderium, matura cælo virtus aliquâ ex parte mitigabit.

P A R S P R I M A.

EX omnibus donis, quibus Divina bonitas acceptæ sibi Nationis fidem amat remunerari, nullum neque majus, neque præsentius est, quàm ut præficiat illi Rectores bonos, Principes verè parentes suorum, & concordibus animis in publica commoda conspirantes: Regem studiosum, imò cupidum retinendæ pacis, & tamen arma cùm opus est non timidâ neque segni manu tractantem; qui hostium consilia sagaciter explorare, sua silentio & altis tenebris premere noverit; nec minùs, dum arcet externa bella, possit salubri severitatis & mansuetudinis temperamento, exorta inter cives dissidia componere: qui, justitiæ & æquitatis tenax, ferocientem sponte suâ & omnis inimicam fræni dominationis naturam, certis legibus coerceat: qui facilis & clemens, Divinæ, ut potestatis, sic & benignitatis imaginem in se repræsentet: præcipuè verò qui amet paterno affectu populos, & populorum amorem longè victoriis, & immensis opibus, & superbissimis titulis anteponat. Talem optent Regem, quibus etiamnum vota facienda sunt: talem diù servari flagitent, qui sibi tantum boni, Divino munere, contigisse gratulantur.

At verò quæ in eodem cum Rege folio residet, socia regni, sed cum obsequio socia, blanda laborum adjutrix, dulce lenimen curarum, publicam & ipsa felicitatem promovebit, partim iisdem, partim diversis virtutibus, quas omnes in se MARIA REGINA felicissimo nexu consociavit. Sed ante-

quam virtutes, jam quasi adultas, percurrere incipiam, juvabit eas, primùm nascenti inditas, deinde celeri profectû crescentes inspicere, & singularem Divinæ Providentiæ curam contemplari, quo ex fonte, tam ubere copiâ promanarunt.

Sive innatus virtutis amor, à parentibus bonis in liberos unâ cum sanguine defluere putandus est, pars longè pretiosissima paternæ hæreditatis; sive acerrimus ad laudem rectumque stimulus est habere domestica exempla & tuendum præclari nominis decus, REGINAM Deus in eâ domo nasci voluit, quæ cùm splendore, potentiâ, rebusque gestis insignis inter nobilissimas, ab ipso Polonæ gentis exordio originem repeteret, magis tamen pietate, constantiâ, fide erga pares, erga tenuiores benignitate, erga omnes justitiâ & integritate commendabatur. Ex illâ domo maxima semper in patriam beneficia profecta erant: ex illâ, tot Heroum non interrupta series, quorum fortitudo externa pericula propulsaverat, prudentia & magnanimitas pestiferos cives, privatâ cupiditate, in ipsis Reipublicæ visceribus ejus exitium molientes, represserat.

Præcipuè ingenitam MARIÆ virtutem propioribus exemplis incitarunt Pater & Avus; quorum hic, magno & excelso animo, inter Regem patriamque medius, totam Reipublicæ Majestatem unus repræsentavit, nec se aut spe, aut metu à legum tutelâ dimoveri passus est, semper honesti rectique, vel cum periculo tenax. Alter.... sed quæ vis eloquentiæ STANISLAI dotes enarrare possit? Quem non minùs fortem manu, non minùs præstantem animo, ita temperabant blanda humanitas, amabilis comitas, candida simplicitas morum, ut, vel in primâ adolescentiâ, jam tum Procerum voce, decus Poloniæ, patriæ communis amor, deliciæ humani

generis, summa omnium spes & expectatio vocaretur. Hanc ille indolis suæ admirationem injecerat, cùm nondum se totum potuisset exerere, necdum cum utrâque fortunâ conflictatus, vicisset adversam labore & constantiâ, contrâ faventem invictum sese moderatione animi sapientiâque præstitisset. De quo viro suprâ omnem laudem posito hoc unum dicam: dignus fuit, qui Conjugem educaret LUDOVICO DILECTO, STANISLAUS BENEFICUS, simillimus Genero Socer, & communi omnium judicio, propè parem cum illo cognominis gloriam consecutus.

Verùm quid Galliæ proderit puellam nobilem, ad omnes virtutes natam & institutam, in extremis Sarmatiæ finibus adolescere? Cujus majores, quamvis ad majestatem sceptri, quod nunquam ambierant, quod aliis sæpe concesserant, proximè accedere viderentur, præcipua potentissimæ Reipublicæ lumina, Domini magnarum Provinciarum, & illius Senatûs, quem Concilium Regum jure dixerimus, clarissimi Principes; tamen ea est Gallici solii præstantia, vix ut REGINAM admittat, nisi quæ sacro Regii sanguinis fulgore & ipsa splendescat.

O cæcas hominum mentes! quàm distant ab humanis consiliis Divina consilia! Ille Mariæ Leczinskiæ virtutes Galliæ despondit, qui uno nutu movet terras, uno nutu donat regna vel adimit. Corruent imperia, si necesse est, ne quid obster Divinæ voluntati.

Quænam illa tempestas, à Borealibus mundi plagis, rapido turbine devolvitur? Primùm tenuis vapor contemptus agricolis vix sese attollere videbatur; repentiè immensos Cæli tractus implevit, campos obruit, immani tumultu, densis fulminibus obvia quæque prostravit. Agnosco Heroem juvenem

nem, imò propè puerum, quem altâ pace indormientem subito excitavit potentissimorum hostium conjuratio. Ruit unus adversus omnes, Deo vires audaciamque præbente: parvâ manu, innumerabiles exercitus fundit ac dissipat; premit, infat, urget, acer, indomabilis: suas se tantum injurias putat ulcisci; at ille arcanis Dei consiliis inscius famulatur.

Jam MARIÆ Pater suscepit Polonorum imperium, dignissimamque tanto fastigio mentem ostendit. Quid refert folium instabile brevi tempore collabatur? Stabit inter solii ruinas erecta STANISLAI virtus; stabit non fracta malis Majestas Regia. Tuque, ô Gallia, calamitosis Regibus hospitalis, & miserorum fidele perfugium, Viri animum ingentem, parem olim summæ, quâ fruebatur, fortunæ, nunc eâdem, quâ tam fortiter caret, etiam superiorem, propius agnosces: dumque Patrem miraberis, Filiæ quoque eximias dotes, pudore & verecundâ modestiâ quasi quodam velo sedulò obtectas, facilius intelliges.

Instituebatur MARIA optimis longè magistris. Hinc STANISLAUS Pater, inde OPALINSKA mater, ambo humanitatis, prudentiæ, fortitudinis absolutum exemplar, soluti jam aliis laboribus, in informandam Filiam certatim incumbunt. Sic illi proficit ad virtutem ipsa Familiæ calamitas. Parentibus jam totis fruitur. Quas olim curas dividere cogebantur, cum filios totidem quot cives habere se cernerent, nunc omnes in unam sobolem convertunt: cùmque Polonorum non amplius possint, illius gentis felicitatem adstruunt, cuicumque tam pretiosum munus Divina Providentia præparavit.

Utinam liceret subire verenda talis scholæ penetralia, & Augustam sub Augustis Moderatoribus Discipulam intueri, pendentem ex ore dicentium, interrogantem tacitos nutus,

atque omnium officiorum præcepta avidè combibentem! Quæ porrò illa præcepta! quàm plena efficacis sapientiæ! Æstimare potestis vel ex illo specimine quod jam regnanti Filiæ amantissimus Pater, ut absens absentem alloqui pergeret, scripto exaratum dedit optanti, flagitanti: in quo virtutis hortator idem & fidus testis, quam erudire cupit laudare cogitur, adeò, dum describit perfectam REGINÆ excellentis imaginem, Filiam ipsam depingere videtur.

Talibus MARIA & naturæ & doctrinæ adjumentis instructa, Galliæ scepro æternis Dei consiliis debebatur. Non illud conjugium suavitatis ambitio, non magni cujusdam fœderis provisa utilitas, non dotis amplitudo & spes immensæ hæreditatis. Una dos STANISLAI Filiæ fuit, & ipsius & parentum virtus egregia. Has tantum divitias spectasti, LUDOVICE, has tantum requisisti, dignas prudentiâ & moderatione Tuâ. Sed idem ille Deus, qui Salomoni solam sapientiam flagitanti, thesauros insuper & gloriam addidit, idem ille Te, magno animo multiplicatas opes & latiores terminos neglegentem, hâc etiam accessione locupletabit. Pudebit cæteros Reges, Herois benefici indolem tamdiù otiosam senescere: pudebit illos STANISLAI exulis. Ergo pro veteris Imperii tumultuosis periculis, pro indocili superbiâ nimis anxietatis, accipiet gentem placidam, amicam Principibus suis, & fideli obsequio gloriantem. Recuperabit Gallia, post longam octo sæculorum intermissionem, provinciam antiquam suis inclusam finibus: & tu Lotharingia, quæ velut membrum avulsum à suo corpore, ita à nobis distracta ac separata languebas; tot olim causa bellorum, tot exercitibus conculcari solita; nunc restituta Galliæ tuæ, frueris altâ pace sub Regum nostrorum tutelâ: & quanquam assueta priorum

Ducum paternæ benignitati, illorum discessum profecuta es lacrymis veri amoris indicibus, mox erit, ut STANISLAUM experta, & quasi prægustato BORBONIDUM imperio felicior, novam ipsa tibi fortis conditionem, nobiscum gratuleris.

Sed omittamus ea commoda, quorum occasionem tantum MARIA præbuit. Videamus quid ipsa virtutibus suis contulerit ad Galliæ felicitatem, dum implet omnia REGINÆ officia, & quæ ad universam rempublicam, & quæ propriè ad Regiam Domum pertinent.

Quid utilius esse potest universæ genti, quàm moribus bonis ornatam & studio virtutis florentem vivere? Regis est beare populum prudentibus institutis, & salutari legum terrore, coercere erumpentem in omnia nefanda audaciam. Ad hæc illi vis Regia concessa est, & secunda à Divinâ potestate potestas. At Reginæ blandum & mite imperium, non vi, non minis, non armorum formidine stipatum, in mores magis exercetur, sine quibus plerumque vana cadit, legum vel optimarum sanctio. Ad illum adrepunt, spe & cupiditate inducti, quicumque honores, opes, imperia postulant, negotiosi homines, & ambitionis suæ laboribus occupati: ad hanc confluunt quidquid est in aulâ amabilius elegantiusque; quibus, placere ac delectare, unum opus, una ambitio est; denique quos cæteri cives sedulò respiciunt, ad quorum mores sese ultrò componunt; illi omnes se ad exemplum, ad iudicium, ad nutum ipsum Reginæ certant componere.

Quæ porrò alia Regina sanctitate vitæ magis enituit? Quæ alia virtutem, non modò coluit ipsa diligentius, sed cæteris amabiliorem effecit? O pretiosum imperantibus Naturæ donum! O verè Divinum munus, ille majestatis humanitate mixtus & temperatus decor, qui hominum oculos non per-

cellit vivido fulgore, sed amicâ luce recreat; non imperat venerationem, sed elicit; & quam promittit omnibus benevolentiam, ab omnibus pariter eblandiri videtur! Quis videre MARIAM sine dulcissimo pii amoris affectu, quis amare spirantem illam virtutis effigiem poterat, quin ipsam virtutem amaret?

Cæterum benignitas REGINÆ non intrâ voces & otiosam benevolentiae significationem constitit. Permeabant ejus dona per occultos canales, ad extremas usque remotissimarum provinciarum oras. Diceres hoc illi munus à Deo demandatum, ut quidquid peccaverant aut soli malignitas, aut rabies ventorum, aut amnium exundationes, id omne quasi vicariâ Divinæ providentiæ manu sedulò emendaret. Nimirum generosus animus non aliam regnandi dulcedinem intelligebat, nisi ut quàm plurimis prodesse posset.

Illud tamen difficillimum, & meo quidem judicio pulcherrimum est, quòd ut cæteras cupiditates, sic etiam dulcissimam istam benefaciendi voluptatem, justitiæ prudentiæque limitibus circumscripsit, & modum vel in virtute, ipsius virtutis studio, tenuit. Non illa cæco & præcipiti favore, honores & munera, debitam longis aliorum laboribus mercedem, improbis aliorum precibus condonavit: non paucos homines cumulavit iis opibus, quæ multas simul domos beare potuissent: non aliquos è suis eximios habuit, quos, omni contentione, ad summum dignitatis apicem eveheret: non, ut pluribus largiretur, omnia posse, omnes imperii curas ad se trahere conata est.

Revolvite, Auditores, annalium memoriam. Reputate quantis sæpe calamitatibus populos oppresserit acrior in Reginis dominandi cupiditas. Neque illas dico, sui sexûs duo

portenta, ipsius humanitatis dedecus, quæ rivalibus odiis per atrocissima scelera grassatæ, universam Galliam cædibus, ruinis, incendiis miscuerunt. Fuerit ista atrocis sæculi barbaries. Sed reputate ipsi vobiscum, quoties, sub optimis etiam & fortissimis Regibus, inquietum Regiæ Conjugis ingenium, clandestinis artibus concitarit aulam, severit occulta diffidiorum semina, totam Reipublicæ administrationem perturbaverit. Jam agnoscetis quantum incredibilis MARIÆ REGINÆ moderatio momenti attulerit ad publicam felicitatem.

Sed enim Gallorum felicitas non magis suâ quàm Regum suorum salute continetur. Illorum gaudia, gaudia nostra sunt: illorum mœror Galliæ soles obscurâ quâdam caligine obducit: denique in illorum animâ omnes vivimus. Quidquid igitur amoris, quidquid sollicitudinis optimo Regi MARIA impendit, totum illud nobis jure imputare potest.

Quòd si vegetam corporis sanitatem tranquillitas animi faciliè tuetur; si tristes imperii curas læto risu diluere valet blanda sedulitas uxoris, & inexhausta domestici convictûs jucunditas, quantum REGINÆ debes eo nomine, felix Gallia! Semper illa se ad dilecti Regis animum studiosè accommodavit, vota ipsa & desideria prævertere studuit, cavit ne qua tristitiæ nebula, ejus menti diutiùs insidens, Augustæ frontis serenitatem turbaret. Quæ anxietas, quæ trepidatio, si aut animum Regis aliquis dolor, aut corpus vel levissima ægritudo pertentasset?

Occurrunt vobis, etiam tacente me, illa tempora, ad quorum cogitationem etiamnum expavescimus, cùm LUDOVICUS, in medio victoriarum cursu, crudeli morbo interceptus, amanti populo propè ereptus est. Tum verò, REGINA,

propriæ valetudinis immemor, Provincias incredibili celeritate prætervolare, ruere in amplexus deficientis Conjugis, affidere decumbentis lecto, non dies non noctes absistere, juvare medicorum artes piâ sedulitate & dulcibus alloquiis, significare amorem suum, testari nostrum, prorsus ut ipsi Regi sua salus fieret carior, quòd eam omnibus adeò gratam esse sentiret.

Sed quoniam vel optimis Principibus immortalitas asseri non potest, curavit MARIA, diligenter instituendâ Regiâ sobole, ut Patris virtutes in Filiis Nepotibusque repræsentatæ, perpetuitate quâdam hæreditatis superstites manerent.

Bonorum Principum est & prodesse dum vivunt, & posterorum etiam commodis prospicere. Id autem non assequuntur solis legibus & salubribus institutis. Nam quò recident hæc omnia, si, quos hæredes imperii sui reliquerint, illi ipsi, posita sapienti patrum consilio publicæ felicitatis fundamenta, per infaniam libidinemque subvertant. Vos igitur, ô Reges, filiorum institutionem inter gravissimas imperii curas ponite. Ex unius puelluli ingenio & moribus pendet fortuna populorum. In hoc tenello pectore jacienda sunt semina virtutum, quæ deinde sapientibus præceptis exulta, & quasi exemplorum rore fœcundata aliquando in amplissimam segetem efflorescant.

Hoc intellexit REGINA, & omni studio, sociatis cum Augusto Coniuge laboribus, educandæ proli incubuit. Quid necesse est enarrare vobis omnes felicissimæ institutionis curas, cùm eas successus ipse tam egregiè comprobaverit. Æstimate vel ex Magistrâ Discipulos, vel ex Discipulis Magistram.

O si pretiosissimos horum laborum fructus ante diem non

decussisset immaturata mors ! Vos tamen , ô Galli , non minùs gratâ mente servate benè memores quantum REGINÆ debeatis , vel potiùs quantum debeatis Deo , qui vobis MARIAM REGINAM concesserit ad totius gentis felicitatem. Cognoscite nunc quibus viis ipsam ad altissimum sanctitatis apicem deduxerit.

PARS ALTERA.

TRIA sunt potissimùm , quibus suorum animos explorare & probare solet summus ille mortalium Arbiter. Aut enim illis proponit dulces prosperæ diù fortis illecebras , quarum pericula , eò majora quò blandiora sunt , superent contemnendo : aut illos urget gravi ærumnarum calamitatumque pondere , quas , ut à se missas , placidè excipiant , imò quibus pressi , ad cœlum , tanquam palmarum brachia , firmiùs erigantur : aut denique corpoream illam , quâ includuntur , molem , prænunciis mortis doloribus excruciaci jubet , ut , cùm cætera omnia fortiter projecerint , uni Deo placituri , se quoque ipsos illi , paratas ad nutum victimas , devovere condiscant. Quæ tria cùm cæteris hominibus singula plerumque incidant , ideò videntur in Augustissimam REGINAM universa incubuisse , ut , ex triplici pugnâ , triplicem triumphum reportaret.

Et priorem quidem victoriam , illam dico , quâ res prosperas vicit pietatis inconcussâ firmitate , æstimate , Auditores , ex periculi , id est , ex ipsius felicitatis magnitudine. Cogitate etenim quidquid his in terris splendidissi-

mum est, quidquid maximè & nostros oculos percellere, & REGINÆ animum inebriare valuisset, siue potentiæ immensitatem, siue gloriæ fulgorem, siue filiorum numerosam progeniem; ecquid reperietis, quod non illius mentem, efficacissimis, ut ita dicam, venenis pertentare debuerit?

Sedebat illa folio, quo nullum, toto orbe, neque origine antiquius est, neque verò splendore & famâ illustrius. Conjugem habebat eum Regem, quem victoria, suâ lauro decoratum, euectumque suo curru, latè per populos triumphantem ostenderat: quem pacificis virtutibus etiam clariorem, pacatorem suum Europa, &, ô sublimiorem omni triumpho tituli claritatem! Regem Dilectissimum sua Gallia nuncupabat. Huic non sponsæ magis nomine, quàm propensissimâ animi voluntate sociata, imperitabat ei populo, cujus proprium est amare Reges, pro Regibus labores, pericula, mortem deponere; cujus gloriam, siue artibus, siue armis ingentem, jamdudum cæterorum plausus & admiratio, vel iniquissimorum livor ipse testatur; denique cujus spectatam fidem Paterno imperio regere, audacter dicam, longè præclarius ad laudem, ad sensum voluptatemque longè dulcius est, quàm plurimis simul aliis gentibus dominari.

Quid, cùm ex hâc splendidissimâ sede, respiceret illud solium, cujus nova fundamina senior Pater, tandem fortunæ, Generi præsidio, invidiæ, propriâ virtute, victor, firmabat certissimis vinculorum compagibus, beneficiis & populorum amore; ex quo ad se vocabat artes, acuebat ingenia, placidam, quâ fruebatur ipse felicitatem ubique diffundebat.

Quid dicam quanto gaudio, Materni oculi contemplarentur Serenissimum DELPHINUM, Patriæ & fortitudinis &
benignitatis

benignitatis hæredem? Quantâ voluptate circumspicerent succrescentes folio Regiæ Familiæ furculos, dulcissima pignora nostræ felicitatis? Denique fortunata REGINA, fortunata Conjux, fortunata & Filia, & Mater, & Avia, quòcumque se verteret, non poterat quin suavissimum aliquod spectaculum intueretur.

In hoc magnitudinis & fortunæ fastigio, quantum erat periculi, Auditores, ne MARIÆ, tot circumfufis radiis, ut ita dicam, immerfæ caligaret animus, cùm præsertim ex solitudine & ærumnarum tenebris, ad illam vividissimam lucem, inopinâ quâdam rerum conversione, subitò devenisset! Audite enim verò REGINÆ victoriam: audite Religionis triumphum. Quæ, si fuisset elatior, tot titulis excusaret propè justam superbiam, eam cùm virtutum omnium, tum præcipuè simplicissimæ modestiæ constans & perpetuum exemplar fuisse, unâ omnes voce profitentur.

Et illud quidem jam tum augurari licebat, quo die se in præstantissimi regni societatem expeti audivit. Ad quem enim nuncium, quævis alia impotens gaudii statim exultasset, ad hunc nuncium MARIA, piâ quâdam formidine perculsa, *quàm vereor*, inquit, *ne dum hanc coronam in terris pulcherrimam accipio, cælestis illa, mihi, longè pretiosior, elabatur!* ô terrores magnanimos! ô flagrans Divino amore pectus! ô frontem utrâque coronâ dignissimam, & quam ambis ita sollicitè, & quam ita gloriose reformidas! Hâc tamen cogitatione metum levare potes, quòd regnum accipis potentissimum quidem, sed Christianissimum, cujus in folio, Majorum suorum vestigiis insistens LUDOVICUS, comitem secum fidem, justitiam, Religionemque collocavit.

Neque ipsa minùs felix augurium ad nos attulit, Heroum

illorum progenies, qui veritatis face, offusas Poloniæ erroris tenebras primi discusserant. Ergò, ut Patres nascentem apud suos Christianam Religionem, autoritate & studio propagaverant, sic ipsa apud nos, deficientem in dies exemplis retinebat. Quid enim dissimulem, Auditores, quæ labes his aliquot annis à pestifero fonte, vesanâ ostentandi ingenii prurigne derivata, in Religionem defluxerit? quàm audacter illam impii, & odione magis, an miseratione digni scriptores oppugnent? Dementes! qui pergant bellum nefarium inferre Deo! qui retusa toties arma pertinaciùs requant; qui circum veteres, ut ità dicam, impietatis ruinas inquieti obambulent, si fortè quædam ex illis rudera, longo sepulta situ & jamdudum ignota, rursus in Cælum contorqueant, Gigantæis, ut credi volunt, lacertis!

Horum clamores, & protervos risus, & crescentem stolidâ vulgi admiratione superbam audaciam, firmatâ mente MARIA despexit: dumque heu nimium multos, acerbis illorum jocos permotos, propè pudere Christiani nominis videtur, ipsa palàm semper tenerrimam pietatem professâ est. Ideò tantùm se imperare putabat, ut Religionis imperiùm stabiliret; ideò se in illustri folio constitutam, ut inde lux pietatis suæ clarior enitescens, populos ad imitandum potentiùs incitaret.

Intuemini animis, Auditores, REGINAM affusam altaribus, & illud Augustum Caput, refulgens splendidissimo diademate, tantò humiliùs submittentem Deo, quantò ipsa suprâ cæteros mortales altiùs extollitur. Quàm abjectam se, quàm vilem, quàm propè nihil esse in conspectu Dei arbitratur! Ut amat contemplari Majestatem illam, cui collata protinus evanescit Majestas Regia! Illum verè potentem, verè Dominum, qui Regum maximos infimosque servorum eduxit ex eodem pul-

vere, eidemque pulveri est brevi redditurus! His illa meditationibus solet animum suum pascere; & quamvis ipsa sibi, medio in aulæ strepitu, altissimum quoddam secretum paraverit, tamen quodcumque tempus à cæteris officiis vacare potest, secedit in sacram aliquam solitudinem. Ibi relicto Procerum comitatu, abjectâ omni fortunæ suæ pompâ, immixta choris sanctarum Virginum, inter quas solo pietatis fervore supereminet, non jam hominum Reginam, sed ancillam Dei agere gaudet.

Neque verò Regni fastum coacta Deo submittere, homines preffit imperio superbo. Hîc vos appello, REGINÆ comites, felices quondam, nunc amissâ Dominâ, aut potius piâ Parente insolabiles; quàm blando vultu, quàm miti alloquio, vestra ministeria excipere solita est! quàm dulci affectu studia vestra remunerari! Parum dico: minùs innotuisset nunquam læsa benignitas. Sed si quando alicujus aut imprudentia aut negligentia, vocem aliquam REGINÆ paulò asperiores expresserat, quàm sollicitâ curâ huic vulneri mederi properavit, tantâ lenitate vultûs, tantâ verborum comitate, ut non dare veniam, sed orare, non iram suam remittere, sed alienam ipsa deprecari videretur.

Quid dicam vel infimæ plebis fæcem, confecta morbo, senio, squalore corpora, quàm non averfaretur REGINA, quàm non despiceret, imò, quàm in illis commune humanitatis nomen, & Dei autoris imaginem veneraretur! Plerique divites otiosi fruuntur pauperum laboribus; neque illos, quorum industriæ cuncta debent, saltem respiciunt. At verò quos isti ne in fervorum quidem numero habere dignarentur, horum famula esse REGINA non renuit. Cerno intentas operi Regias manus. Cui properantur illæ vestes? Quis Prin-

cipum, REGINÆ benignitate felix, jactabit se tam glorioso munere? Pauperibus vestimenta properat, Auditores; nec quæ REGINAM, sed quæ pauperes deceant; non quæ fulgore & pretio prodant autorem doni, sed quæ miserorum corpora, contrà tempestatum inclementiam, tueantur. Illa duros rudesque pannos digitis mollibus tractare ac domare sustinet: non minùs læta laborum fructu, quàm cùm splendida Serum vellera, gemmis auroque distinguens, ornamenta templis, digna Regiâ pietate, digna Religionis Majestate munera texebat. Utrisque se Christum donare intelligit, hîc infidentem altaribus & hominum cultu gaudentem, illîc delitescentem sub pauperum personâ, & illorum voce auxilium flagitantem. O vos cœlestes Chori, Ministri celeres Divinæ benignitatis promissam à Domino mercedem MARIE reddite. Quæ Christi membra toties vestivit, eam vos induite æternæ gloriæ vestimento, & ante Dei solium triumphantem sistite.

Miserum me! Quid loquor triumphos, Auditores? Longa illi & dura subeunda restant certamina, neque jam cum prosperis rebus, sed cum omni calamitatum genere depugnandum. Eheu! quàm luctuosa rerum imago recurrit ob oculos! Quàm dissimile hujus quod modo proponebam spectaculum! Offeram vobis Majestatem Regiam, sed tristibus tenebris involutam; offeram solii splendorem, sed assiduis luctibus funestati; offeram sceptrâ, sed confracta omnipotentis manu.

Vix teneris oculis hausit lucem MARIA, jam illos contristavere Paternæ Domûs calamitates; vix pedibus consistere potuit, jam suorum cadavera sanguinemque calcare coacta est. Verbo dicam simul sentire cæpit, simul Familiæ malis indolescere.

Non hîc describam vobis Augustissimum Patrem Regno deturbatum, extorrem patriâ, dissimulantem agresti habitu Regiam dignitatem. Non describam pretiosissimam Infantem, inter trepidationem fugæ, medio in terrore tumultuque ingruentium hostium, amissam à Parentibus; ac deinde, quasi illius forte Christus repræsentare vellet ærumnarum suarum primitias, in vili stabulo inter jumentorum pedes repertam. Exultet sanè in tam ubere argumento profani Oratoris facundia, & Historias, fictis ad voluptatem Fabularum deliciis propè similes, enarrare amet. Meum non est, in hoc sanctissimo Templo, inter ipsa Sacrorum Solemnia, pro piissimâ REGINA perorantis, mulcere aures inanibus illecebris, & animos vestros jucundâ rerum varietate captos detinere. Hoc meum est, indicare vobis, quibus viis Divina Providentia MARIAM, jam tum à teneris, ad sanctitatem vocaret. Scilicet tot stupendis rerum conversionibus, tot alternis vicibus cladium triumphorumque docebatur regnare cœlo Deum, cujus arbitrio regnarent Principes, pro cujus gloriâ regnare deberent.

Verùm ipsius in primâ ætate calamitates, quid sunt, Auditores, si cum iis, quæ in folio sedentem oppresserunt, comparentur? Tunc enim ea tantùm eripi sibi videbat, quæ ut inania despicit generosæ mentis excelsitas; nunc verò iis dolet spoliata, quæ amare virtus ipsa & finit, & præcipit. Tunc vana fortunæ munera desideravit, nunc dulcissimos naturæ sensus domandos habet. Atque ex quo fonte suavissimæ dimanaverunt voluptates, ex eo acerbissimi dolores sunt in illam redundaturi.

Hîc mihi videmini, Auditores, dicentem præcurrere. Sonant adhuc in auribus vestris populorum complorationes.

Verfatur adhuc vobis ante oculos lugubris facies atratorum ubique templorum. Quàm multiplices ictus ! Quoties repetita funera ! Quid quòd illas calamitates ita Deus disposuit , ut , cùm ex uno ictu jam respirare inciperet infelix REGINA , statim novo vulnere , propè obducta plaga sæviùs recrudesceret , fœcundusque pœnis animus , quasi per intervalla laceratus , usque revivisceret futura renascentium dolorum præda.

Et omnia quidem enumerare non est animus. Non suscitabo Augustos cineres prioris illius DELPHINÆ , quæ cùm optatâ prole Avix nomen REGINÆ dedisset , in ipso partu subito extincta est : non parvulum Nepotem , spem alteram Galliæ , datam ferè simul & ereptam : non duas Filias , quarum hæc maluerat optimorum Parentum convictu frui , quàm procul ab illis regnare ; altera cùm ex amati Conjugis complexu ad Parentem revolasset , ideò tantùm longi itineris labores tolerasse visa est , ut sub ipsis dilectissimæ Matris oculis , dilectissima Filia , crudelis morbi contagione raperetur.

Te verò , amabilis Puer , te primum pignus felicitatis nostræ , te Parentum & Patriæ nimiùm breves delicias quibus lachrymis prosequar ! Te ne in primâ ætate quasi caducum florem fuisse demessum ! Tot virtutes , maturiores annis , immaturâ morte præreptas ! Inclusam nimiùm fragili corpore tam fortem animam ! At Tui saltem apud nos vivet memoria. Toti descendant in tumulum ; obruantur æternâ oblivionis nocte Principes illi , quicumque in summo fastigio sine laude consenuerunt ; te in ipso vitæ exordio , in ipsis solii gradibus oppressum , acerba omnium desideria æternùm prosequuntur.

Et illum quidem ex his terris evolantem Cœlo jam exceperunt BORBONIÆ Domûs Heroes : Patris verò amantissimi, qui tantis curis Augustum Infantem ad artes, ad humanitatem, ad Religionem, uno verbo complectar, ad imaginem Sui effinxerat, quis, inquam, miserrimi Patris lacrymas abstergebit? Quis consolabitur orbitatem? Dum loquor, ipse, eheu! DELPHINUS insanabili morbo consumptus languet, marcescit, emoritur; quantò cum acerbiori nostrum omnium dolore! In Filio, spes bonas ereptas flevimus; in Patre, perfectum jam Principem : hinc arbusculam feliciter crescentem, & feris Nepotibus umbras olim facturam turbo dejecit; illinc adultam arborem prostravit, cujus maturos fructus jam carperent populi, cujus sub umbrâ jam requiescerent. DELPHINUM flevire Artes, flevire Virtutes, flevire & Gallia & gentes exteræ : fingite vobis incredibilem Matris dolorem, quæ in illo & diligeret Filium, & ingentem Virum admiraretur!

Ergo suavissimo senectutis suæ præsidio orbata Parenti, immensa fieri visa est circum ubique solitudo. Oberrat animus latè conclavibus desertis. Ibi modò absentem Filium oculis & mœstâ voce frustra requirit. Modò infelicem Nurum, si fortè illo conspectu duros dolores fallat, complectitur. Utraque alteram consolari conatur; utraque, lacrymis & amaro singultu, inconsolabilis ipsa, deficit.

Felix illa, ut in malis, quam tanta acerbitas priorem hauriet! Bis misera, quæ superstes etiam alteri vivere cogetur! Hæc quoque REGINAM manebit calamitas.

Sed antequam eripiat orbæ Matri carissima Filii Conjux, solatiumne dicam an incitamentum doloris, superest Pater : superest novo vulneri locus. Crudele vulnus, Audi-

tores! Neque enim sola abrumpet naturæ vincula : diveller cohærentes arctiùs consortio calamitatum, studiorum similitudine, mutuâ admiratione virtutum. Quis erat REGINÆ sensus, quoties STANISLAUS, amanti populo furatus, ut ita dicam, conspectum suum, hûc advolabat, dulcissimæ Filiae convictu fruiturus! Qui complexus illi! Quæ colloquia! Quàm me juvat, in illâ regione, in quâ plerumque fervere solent turbulentissimæ cupiditatum tempestates, quàm me juvat illos intueri læto & sereno vultu, aut indulgentes blandis naturæ affectibus, aut de rebus Divinis, de felicitate populorum, inter se placidè consultantes!

Quin etiam REGINA, non ita pridem, Dilectum Conjugem, dulcesque liberos vicissim reliquerat, optimum Patrem, in ipsis Regni sui sedibus invisura. Ibi duplicem voluptatem ceperat ex utrâque significatione, & Patris in se, & populorum in Patrem amoris. His suavissimis imaginibus recreata vix redierat, cùm ecce intonat improvisum fulmen. Repentè STANISLAI casus, & grave periculum, & mors funestissima nuntiatur. Actum est. O mors, utramque animam uno ictu perimes! Corruit propè exanimis. Vix tandem ad vitam.... quid vitam dico? ad dolores cruciatusque revocatur. Refcindit unum vulnus, omnium vulnerum cruentas cicatrices. Sua Ipsi Regia videtur in vastissimum quoddam sepulchrum mutata. Versantur ob oculos, errantes circà solium tot regales umbræ, sed duæ cæteris longè tristiores. O Pater! exclamat: ô Fili! Hoccine juventutis robur luridâ tabe depastum! Hancine venerabilem & vegetam senectutem, non suis annis, sed inopinâ plagâ concidisse! Amborum ne virtutes orbi penè simul præreptas! Incendunt REGINÆ luctum gemitus populorum. Crescit ex publico dolore dolor domesticus

ricus. Quidquid Gallia comploravit, quidquid Lotharingia, hæc omnia perfonant intrà unius fœminæ pectus, unam omnia torquent ac dilacerant. Quæ si immensis calamitatibus oppressa animum abjecisset, nonne jure suo antestaretur nos, & Christi patientis æmula, cum Prophetâ clamaret : *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus !*

At illa non turpiter succumbet. Sola tot æumnis vincetur natura ; victrix ubique gratia triumphabit. Cedet quidem toties concussa valetudo, & corporis compages, impar tantis assultibus, solvetur : mens interea sub Dei percutientis manum sese ultrò subjiciens, ejusque præceptis firmata & immobilis, à pietate, à fide, à placidâ, quæ vera in malis fortitudo est, patientiâ, nunquam recedet. Non aberit à dolore, (nam quæ ista laus esset carere sensu?) verùm aberit à superbâ indignatione, ab amaris jurgiis, ab ingratis querelis. Ingemiscet illa, quod non vetat Religio : sed offeret Omnipotenti gemitus suos ; & de manu Domini adversa nunc, ut olim prospera, suscipiet non minùs obsequenter. Ubi sunt, qui studio pietatis imbecilliores animos fieri argumentantur? Accedant ad REGINAM ; tantæque constantiæ spectaculo confutata proterva temeritas aliquando fateatur, solâ Religione, mentes verè fortes, animos verè magnos informari.

Postquam hoc genere calamitatum satis probata MARIÆ pietas carissima pignora repetenti Deo concessit, ipsa jam ad sacrificium deposcitur. Adest parata nobilis victima, & ultrò cervicem præbet. Sed Deus nimirum generosiores animos acriùs explorare solet. Longior REGINÆ, tantòque crudelior ad mortem via sternitur. Non enim, Auditores, ipsa mors homini intolerabilis : sed ille mortis teterrimus aspec-

tus. Ab hoc pallore exangues avertunt oculos : hoc perculsi, toto simul corpore, totâ mente perhorrescunt. Vim ipsam lethi, quæcumque est, is quoque experitur, qui repentino vulnere confossus citò concidit : tamen, quòd non aspexerit informis monstri faciem, non pertulerit atroces minas, non diram illam manum capiti suo impendentem expaverit, à plerisque invidendâ sorte frui judicatur. At verò cùm è longinquo tela concutiens, Mors voce lugubri, finem adesse, finem adesse clamat; cùm, defixis in jacentem prædam oculis, procedit lento sed certo gradu; cùm, diuturnâ labe corruptis artubus magnam jam sui partem afflavit, & immanissimo illo tyranno, qui mortua vivis membra componebat, longè crudelior, vigentem adhuc & sua mala sentientem animum, contabescenti corpore longos per menses includit, tunc ah! tunc verè horrenda mors : tunc sævientem ferre vix ulla fortitudo potest.

Hujus miserrimæ conditionis acerbitate Deus REGINAM probari voluit, quò puriorem suis altaribus hostiam admo- veret. Nec uno experimento contentus, multiplicavit, ut ita dicam, infelici mortes; atque ita diversas ingravescentis morbi speique lætioris vices distribuit, ut horribili mortis apparatu semel iterumque defuncta, semel atque iterum, ad novam sic moriendi atrocitatem recrearetur.

O Deus misericors, siccine tuos, in crudelissimis doloribus destitutos relinquis? Nequaquam, Auditores. Adest languenti fida comes Religio; Religio potentior malis, & certum in omni calamitate subsidium. Illa novum menti robur, novam alacritatem inspirat; & quantum olim à florente REGINA acceperat cultûs & obsequii, tantum nunc morienti solatiorum & constantiae rependit. Quanta erectæ mentis firmitas col-

labentibus membris ! Quàm , inter medios mortis affultus alta pax animi ! Quàm placida , quàm propè læta deficientis vultûs serenitas ! Unde securitas tanta ? Unde contemptus ille propinquæ mortis ? An quia vita jamdudum gravis est amissis tot pignoribus ? At , ô dilaceratum animum ancipiti malo ! Neque illa præreptis superesse , neque à superstitionibus , sine acerbissimo cruciatu divelli potest. Non temperatur adverso dolore dolor. Sola alternos desideriorum æstus Religio compescit. Hujus monitis , & illos moderatiùs luget , quos cælo receptos brevi subsecutura est , & hos , à quibus tam crudeliter distrahitur , aliquando , in ejusdem secum felicitatis partem , venturos confidit. Nunquam fallit spes reposita in Numinis benignitate. Erumpe tandem , purissima Mens , erumpe ex miseris istis corporeæ molis vinculis , atque in verè beatam patriam evola. Tibi Deus ille , cui te totam devovisti , parem ærumnis , illius causâ fortiter toleratis , mercedem retribuat.

O tu , cujus illa & candorem animi diligebat , & tot virtutes eximio Pastore dignas mirabatur , VENERANDE PONTIFEX , tu noveras omnes piissimi pectoris sensus : tu admissus in partem curarum mentem illam beneficam semper aut Religionis gloriæ , aut populorum felicitati intentam perspexeras : tuum est sanctas , pro sanctâ REGINA preces fundere : aut si nihil jam piandum habet , tantis doloribus probata & exercita , saltem extrema illius vota offerre omnipotenti Deo , quibus longam dilecto Conjugi suavissimisque Nepotibus vitam precabatur. Hoc à te reposcit & tua , & Academiæ , & omnium Gallorum in Regem Patriamque pietas.

EXTRACTUM
È COMMENTARIIS UNIVERSITATIS.

*ANNO Domini millesimo septingentesimo sexagesimo octavo, die vigesima-nonâ Novembris, horâ nonâ matutinâ, Congregata est Universitas in Conventu Majore FF. FRANCISCANORUM, ex mandato Amplissimi Rectoris, ad celebrandas exequias MARIÆ LE CZINSKA, POLO-
NORUM REGIS FILIÆ, FRANCIÆ ET NAVARRÆ REGINÆ, LUDOVICI XV. CONJUGIS. Rem Sacram pro suâ in optimam REGINAM pietate, solitâque in Academiam benevolentia peregīt Illustris-
simus Parisiorum Archi-Episcopus; adfuit ingens Illustrissimorum Episcoporum, procerum, virorumque eruditorum multitudo.*

*Postquàm funeris justa persoluta sunt, Amplissimus Rector statim ab ipso digressu habuit in interioribus FRANCISCANORUM Ædibus Comitia Depu-
tatorum ordinariorum Universitatis, scilicet Sapientissimorum Theologiæ, Ju-
rium & Medicinæ Decanorum, Ornatissimorumque Galliæ, Picardiæ, Nor-
maniciæ & Germaniciæ Procuratorum, ac dixit; ipsos modo testes fuisse,
quantâ comprobationis significatione à splendidissimo Audientium confessu ex-
cepta fuerit Laudatio funebris quam Augustissimæ REGINÆ dixit Vir
Clarissimus M. Antonius MALTOR, Ex-Rector; rogare se, an placeat eam
typis mandari. Audito M. Francisco-Nicolao GUERIN, Syndico, re ad
deliberandum propositâ, OMNES CENSUERUNT, præfatam Orationem
esse quamprimum typis mandandam. Et ita conclusit Amplissimus Rector.*

FOURNEAU, Universitatis Scriba.